

Kennisplatform

Veehouderij en humane gezondheid

RIVM | GGD GHOR NEDERLAND
WAGENINGEN UNIVERSITY & RESEARCH
UNIVERSITEIT UTRECHT | LTO NEDERLAND
OMGEVINGSDIENST NL | ZONMW

Verlag workshop 2

Verkenning gezonde en harmonieuze leefomgeving mens en veehouderij in 2030

Veehouderij en humane gezondheid

Over onderzoek, samenwerking en toekomst

3 november 2017

De praktijk, onderzocht door studenten

- Aandacht voor emissie uit de veehouderij
- Steeds meer mensen betrokken bij het onderwerp
- Hoe kijkt Vencomatic aan tegen open of gesloten systemen. Als techneut liefst gesloten in verband met controle en optimum. Deel van de controle eventueel laten gaan voor de perceptie van mens.
- Perceptie van de mens t.o.v. de werkelijkheid
- Wakker dier zou niet bestaan als ze niet constant bezig zijn met marketing, (meer bezig met emoties)

De praktijk – ronde 1

- Voorstel voor transparantie.
- Veehouderij industrieel product, hoe kun je het zo presenteren dat het acceptabel is.
- Diversiteit in de business modellen (bio/productie)
- Andere ervaring in de stad t.o.v. platteland
- Twijfels biologische producten (beheersbaarheid)

De praktijk – ronde 1

- Mineralen uit de mest terug brengen naar waar de grondstoffen vandaan komen.
- Wanneer de mineralen hergebruikt kunnen worden ben je al ver genoeg.
- Een firma vergelijkbaar met Moerdijk voor de drijfmest
- Angst voor een mestverwerker (geen uitleg aan de burger over de mestfabriek)
- Geen urgentie bij bedrijven om reclame te maken

Dilemma's

- Gesloten systeem beter controleerbaar (geen antibiotica nodig)
- Ongecontroleerde berichten vanuit de medische wereld.
- Bedrijfsleven en belangenorganisaties doen ook aan propaganda (beelden sluiten niet aan bij de huidige situatie (kipcaravan))
- Wanneer je data openbaar maakt, oppassen met burgers die gaan controleren op de boer.

Oplossingsrichtingen

- Op zoek naar een maatschappelijk verantwoord systeem
- Wanneer iets transparant gemaakt wordt, is het niet meer interessant
- Wees eerlijk t.o.v. omwonenden over “fouten”
- Steeds meer hogere eisen aan het boeren. De boer is/moet professional zijn.

Oplossingsrichtingen

- Bedrijven moeten aan alle technische elementen voldoen
- Samenwerken met de omgeving voor de opwekking van groene stroom.
- Wanneer er stallen gebouwd worden niet meer in de buurt van woongebieden
- Bij volledige reductie “accepteerbaar”.
- Voorkomen dat er in de toekomst bij een bedrijf een woonwijk gebouwd wordt.

Oplossingsrichtingen

- Stimuleren om nieuwbouw van stallen op een afgezonderd gebied te plaatsen
- De reductie is op ammoniak, zou ook op geur moeten
- Alles wat nu toegelaten wordt moet getoetst worden aan de toekomst (2030)
- Liever een megastal dan kleine oude stallen

De praktijk – ronde 2

- Gesloten stal kan ook transparant zijn. Op meerdere manieren. (Dashboard, camera, cijfers, glazen wand etc.)
- Dieren binnen kun je beter controleren/meten. Ook beter beheersen van emissies, beter voor gezondheid. Niet wat mensen willen.
- Hoe kun je het combineren? Transparant, buiten en toch meten?
- Perceptie van publiek is anders. Als je zo blijft denken blijf je hangen in dit systeem dat niet toereikend is.
- Feedback voor boer is belangrijk. Hoe kun je jezelf verbeteren? Luchtkwaliteit, waterkwaliteit. Niet zo relevant of stal open of dicht is.
- Mensen moeten in metingen geloven.
- Als je transparant wil zijn, hoe ver moet en kan dat? Hoe ver eigen ruimte?
- Innovatieve is scheiden van mest en urine -> geen vorming van ammoniak. Ook prettiger leefklimaat in de stal voor de dieren.

De praktijk – ronde 2

- Nieuw is dat je een licence to produce hebt. Wisselwerking voor verantwoording naar publiek. Andere sociale interactie.
- Directe omgeving is anders voor boer dan grotere groep mensen verder weg.
- Twee sporen: welzijnsverhaal voor ‘stedelingen’. En gezondheidsverhaal voor omwonenden.
- Organisaties die nu erg tegen zijn meenemen in dit verhaal en in deze ontwikkeling. Daar ligt de kern van de oplossing. (BV Wakker Dier bereikt veel)
- Beeld van idylle wordt in beeld gehouden door de markt (reclame). Wie kan de systeemverandering in gang zetten? Probleemhouder zou eigen problemen moeten oplossen (dus boer) met minder regels.
- Meer niche en goede kwaliteit leveren. In buitenland zo grootschalig, kunnen wij niet tegenop. Andere markt/producten nodig?
- We kijken anders tegen mest aan. Mineralen en organische waarde. Biovergisting klinkt mooi maar is waardeloos. Organisatie stoffen in NL houden, mineralen op andere manier benutten.
- Rol van nieuwe bronnen van eiwitten? Insecten, wormen, kweekvlees etc?

Opmerkelijkheden

- Afstand van agrarische bedrijven t.o.v. de burgerij.
- Transparantie van de veehouderij richting de burgers. Hoe ver kunnen of wil je hierin gaan?
- Maatschappelijke acceptatie t.o.v. efficiëntie
- Hoe kun je idyllisch en 'gezond' bedrijf op 1 lijn krijgen?

Rondje feedback voor studenten

- Leuk dat jullie met integrale aanpak aan de slag zijn gegaan.
- Moeilijk, leuk en fijn dat iedereen kritische terugkoppeling geeft. Boodschap overbrengen is lastig. Delen zullen waarschijnlijk terugkomen in de toekomst.
- Dit leidt tot nieuwe gedachten, is belangrijk. Zo'n complex onderwerp vereist interdisciplinaire aanpak.
- Goed product neergezet. Leuk om erop te schieten. Belangrijk om het out-of-the-box te denken.
- Thema wat de komende jaren echt gaat spelen. Knap hoe het samengebracht is.
- Veel geleerd. Boodschap is goed overkomen. Meerwaarde in monitoring, meer doen met bijproducten. Leuke juist dat je vanuit daar verder kunt praten en verder kunt brengen.

De rijke oogst...

1. Het getoonde concept om de veehouderij transparanter te maken slaat goed aan, dit in verband met maatschappelijke acceptatie van het efficiënt te produceren.
2. Samenwerking tussen boeren en burgers t.o.v. het produceren van groene stroom.
3. Mineralen uit de mest in de eigen kringloop houden.

De rijke oogst... ronde 2

1. Interdisciplinaire aanpak is nodig
2. Out-of-the-box denken is belangrijk, maar ook moeilijk. Dat zou nog wat meer mogen. Minder uitgaan van de principes van de traditionele veehouderij.
3. Meerwaarde in monitoring, verbetering en verwaarden van marktproducten.
4. Samen en met meerdere invalshoeken en kritische blik kom je verder.